

TÄNA esietendub Estonia Teatris "Armastuse muinasjutt" Wilhelm Holmi muusikaga. Pärast 1980. aastail kavas olnud "Sülfiidi" ja balletikooli õpilaste tantsitud "Lilled pidu Genzanos" on nüüd tulekul kolmas ballet August Bournonville'i koreograafiaga.

Oma ajas (1805--1879) oli tantsija, koreograaf, pedagoog, ooperilavastaja August Bournonville laia ilmapiiiriga, sihiteadlik loovisiksus. Saanud Pariisis Auguste Vestriise õpilaseks üliõpilaskoolituse, pääses ta solistina *Grand Opéra* lavale, loobus aga varsti paljutöötavast karjäärist ning pöördus, pärast võõrusesinemisi teistel Euroopa lavadel, kodusesse Kopenhaagenisse tagasi. Viibides Pariisis prantsuse romantilise balleti eelõitsengu aegu, pidi Bournonville juba tunnetama baleriini üha kasvavat, partnerit varjutavat tähtsust lavastuses. Oli ta ju tantsinud koos romantismi esibaleriini, "kuukiirena kaalutult hõljuva" Maria Taglioniga... Kopenhaagenis võis Bournonville tantsida ja lavastada omatahtsi. Tema lavastustes Taani Kuninglikus Teatris arenes graatsiline nais- ja jõuline meesballet võrdsele tähtsaks. Tavatut põhimõttekindlust on näiteks Tallinnaski kavas olnud "Sülfiidi" saa-

BOURNONVILLE JA MUINASJUTU-ANDERSEN

August Bournonville

misloos. Sisuliselt on see teine, bournonville'ilikel printsiipidel ja uue muusikaga variant Nourrit-Taglioni libretole, mis esietendus Pariisis neli aastat varem Filippo Taglioni koreograafiaga, nimiosas

Maria Taglioni).

Kopenhaagenis sündinud Bournonville oli ema poolt rootslane, tantsijast ja lavastajast isa poolt aga prantslane. Ometi on ta öelnud: "Olen taanlane rohkem kui keegi muu." Mõistagi elas Bournonville Kopenhaageni vaimuelu, suhtles tihedalt inimestega teistest kunstivaldkondadest. Kauakestev ja rikastav oli ta side Hans Christian Anderseniga.

Nad olid üheaelised. Kirjanik armastas väga balletti ja oli nooruses püüdnud seda isegi õppida. Reisisime, kokkupuude uute maade, rahvaste ja nende kunstiga oli mõlemale ammandamatult inspiratsiooniallikas. Näiteks ajendas peatükk Andersen 1835.a. kirjutatud Itaalia-reisi romaanist "Improvisaator" Bournonville'i looma balletti "Lilled pidu Genzanos". Nende kunstinägemises oli palju ühist. Kui Andersen vältis oma kunst-

muinasjuttudes tookord moesolevaid öudseid nägemusi, oli lihvitud stiilist, siis Bournonville tõi Andersen ütlust mööda lavale "miimilisi luuletusi". Nad uskusid mõlemad, et kunsti missioon on ülevat ja ideaalset väljendada. Kuid oma loomingus tegid nad seda üsna lihtsalt, läbi naeru ja pisarate. Üks hilisemaid Bournonville'i ballette Andersen motiividel on nüüd esietenduv "Armastuse muinasjutt" ("Muinasjutt piltides", 1871) "Vankumatu tinasõduri" põhjal -- ülemlaul ennastunustavale kiindumusele ja kindlameelsusele.

Andersen andis kunstmuinasjutus edasi oma tõekspidamisega. Bournonville oli aatemes ka väljaspool oma loomingut. Ta püüdis parandada tantsijate elujärge, tösta nende mainet, mida tookordses ühiskonnas ei peetud just eriti kõrgeks. Kirjamees Edvard Brandes nimetas Bournonville'ile pühenda-

tud mälestusessees Taanit esimeseks maaks maailmas, kus baleriin polnud kurtisaani sünonüüm.

Bournonville'i aura ei kustunud Kuninglikus Teatris. Põlvest põlve tantsiti seal tema ballette ja ka utati treeninguharjutusi -- kuni selle sajandi keskkel maailm järsku teadvustas endale taani romantilise balleti ja imetles seda otsekui võluunest ärrganut. On arvata, et Bournonville'i renessanss kestab veel kaua.

Estonias on rekonstrueerinud ja lavastanud "Armastuse muinasjutt" Kennet Oberly USA-st. Etenduse muusikaline juht ja dirigent on Kanada eestlane Norman Illis Reintamm, teine dirigent -- Andres Heinapuu. Kujunduse ja kostüümid on kavandanud Eldor Renter. Peaosalistena tantsivad Kaie Kõrb, Kati Iivaste, Ingrid Iter (Rosaliepriimabaleriin), Juri Jekimov, Mihhail Netšajev, Dmitri Hartšenko (Oscar-sõdur), Tatjana Kilgas, Saima Kranig (Vanaemahaldjas), Viesturs Jansons, Toomas Rätsepp (Montplaisir-premjäär), balletikooli õpilased Eve Andrejev, Janika Suurmets (Jenny), Martin Ots, Daniel Kirsipuu (Richard).

VILMA PAALMA

"Sirp" 12. II 1993